

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (ósma izba)

z dnia 30 marca 2023 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca sądowa w sprawach cywilnych – Konwencja z Lugano II – Jurysdykcja i uznawanie orzeczeń sądowych oraz ich wykonywanie – Artykuł 34 ust. 2 – Dokument wszczynający postępowanie w państwie pochodzenia – Prawidłowe doręczenie nakazu zapłaty następujące po nieprawidłowym doręczeniu pozwu w ramach powództwa o zapłatę w prawie szwajcarskim

W sprawie C-343/22

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundesgerichtshof (trybunał federalny, Niemcy) postanowieniem z dnia 20 stycznia 2022 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 27 maja 2022 r., w postępowaniu:

PT

przeciwko

VB,

TRYBUNAŁ (ósma izba),

w składzie: M. Safjan (sprawozdawca), prezes izby, N. Jääskinen i M. Gavalec, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Campos Sánchez-Bordona,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu rządu niemieckiego – J. Möller, M. Hellmann i U. Kühne, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu szwajcarskiego – M. Kähr i L. Lanzrein, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – B. Ernst i S. Noë, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

* Język postępowania: niemiecki.

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 34 ust. 2 Konwencji o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, podpisanej w dniu 30 października 2007 r. i zatwierdzonej w imieniu Wspólnoty Europejskiej decyzją Rady 2009/430/WE z dnia 27 listopada 2008 r. (Dz.U. 2009, L 147, s. 1, zwanej dalej „konwencją z Lugano II”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy PT a VB w przedmiocie stwierdzenia wykonalności w Niemczech orzeczenia wydanego przez sąd szwajcarski.

Ramy prawne

Konwencja haska z dnia 15 listopada 1965 r.

- 3 Artykuł 5 Konwencji haskiej z dnia 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych ma następujące brzmienie:

„Organ centralny państwa wezwanego sam doręcza dokument lub zarządza jego doręczenie przez odpowiednią placówkę, zarówno:

- a) w formie przewidzianej przez jego prawo wewnętrzne dla doręczania dokumentów w procesach krajowych osobom znajdującym się na jego terytorium lub
- b) w formie szczególnej, której żąda wnioskodawca, jeśli forma ta nie jest sprzeczna z prawem państwa wezwanego.

Z uwzględnieniem [ust.] 1 [lit.] b) niniejszego artykułu, dokument może być zawsze doręczony przez oddanie adresatowi, który dobrowolnie wyraża zgodę na jego przyjęcie.

Jeżeli dokument ma być doręczony zgodnie z [ust.] 1 niniejszego artykułu, organ centralny może żądać, aby dokument został sporządzony lub przetłumaczony na język urzędowy bądź na jeden z języków urzędowych państwa wezwanego.

Część wniosku, sporządzoną według wzoru załączonego do niniejszej konwencji, zawierającą wyciąg z dokumentu, który ma być doręczony, doręcza się wraz z tym dokumentem”.

Konwencja z Lugano II

- 4 Konwencja z Lugano II została podpisana przez Wspólnotę Europejską, Królestwo Danii, Republikę Islandii, Królestwo Norwegii i Konfederację Szwajcarską.

5 Zgodnie z art. 34 ust. 2 owej konwencji:

„Orzeczenia nie uznaje się, jeżeli:

[...]

2. pozwanemu, który nie wdał się w spór, nie doręczono dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego w czasie i w sposób umożliwiających mu przygotowanie obrony, chyba że pozwany nie złożył przeciwko orzeczeniu środka zaskarżenia, chociaż miał do tego możliwość”.

6 Artykuł 38 ust. 1 konwencji ma następujące brzmienie:

„Orzeczenia wydane w jednym państwie związanym niniejszą konwencją i w tym państwie wykonalne będą wykonywane w innym państwie związanym niniejszą konwencją, jeżeli ich wykonalność w nim zostanie stwierdzona na wniosek uprawnionego”.

7 Zgodnie z art. 53 tej konwencji:

„1. Strona, która powołuje się na uznanie orzeczenia lub wnosi o stwierdzenie wykonalności, zobowiązana jest do przedstawienia odpisu orzeczenia spełniającego warunki wymagane do uznania go za posiadający moc dowodową.

2. Bez uszczerbku dla art. 55 strona, która wnosi o stwierdzenie wykonalności, zobowiązana jest ponadto do przedstawienia zaświadczenia zgodnie z art. 54”.

8 Artykuł 54 konwencji z Lugano II przewiduje:

„Sąd albo inny właściwy organ państwa związanego niniejszą konwencją, w którym wydane zostało orzeczenie, wystawia, na wniosek, zaświadczenie, używając formularza według załącznika V do niniejszej konwencji”.

9 Artykuł III ust. 1 protokołu nr 1 o niektórych zagadnieniach jurysdykcji, postępowania i wykonania konwencji z Lugano II stanowi:

„Szwajcaria zastrzega sobie prawo do złożenia przy ratyfikacji oświadczenia, że nie będzie stosować następującej części art. 34 [ust.] 2:

»chyba że pozwany nie złożył przeciwko orzeczeniu środka zaskarżenia, chociaż miał do tego możliwość«.

Jeżeli Szwajcaria złoży takie oświadczenie, pozostałe umawiające się strony będą stosować takie samo zastrzeżenie w odniesieniu do orzeczeń wydanych przez sądy Szwajcarii”.

10 Zgodnie z tym zastrzeżeniem Konfederacja Szwajcarska oświadczyła, że nie zastosuje odpowiedniego fragmentu art. 34 ust. 2 konwencji z Lugano II.

Prawo szwajcarskie

- 11 Artykuł 38 ust. 2 federalnej ustawy o egzekucji długów oraz upadłości z dnia 11 kwietnia 1889 r., w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym (RS 281.1, zwanej dalej „LP”), stanowi:
- „Egzekucja rozpoczyna się wraz z doręczeniem nakazu zapłaty. Dalszy etap polega na zajęciu, realizacji zastawu lub przeprowadzeniu upadłości”.
- 12 Zgodnie z art. 67 ust. 1 tej ustawy:
- „Wniosek o wszczęcie egzekucji jest kierowany do komornika na piśmie lub ustnie. Wniosek ten zawiera następujące informacje:
1. nazwisko i miejsce zamieszkania wierzyciela oraz, w stosownych przypadkach, jego upoważnionego przedstawiciela; adres do doręczeń w Szwajcarii, jeżeli wierzyciel pozostaje za granicą. W przypadku braku szczególnej wskazówki za adres do doręczeń uznaje się adres komornika;
  2. nazwisko i miejsce zamieszkania dłużnika oraz, w stosownych przypadkach, jego przedstawiciela prawnego; we wniosku o wszczęcie postępowania spadkowego należy wskazać spadkobierców, którym należy doręczyć wniosek;
  3. kwota wierzytelności lub wymaganego zabezpieczenia zgodnie z prawem szwajcarskim; w przypadku gdy wierzytelność jest oprocentowana – wysokość stopy i dzień, od którego nalicza się odsetki;
  4. tytuł i data; w przypadku braku tytułu – podstawa zobowiązania”.
- 13 Artykuł 69 wspomnianej ustawy przewiduje:
- „1 Po otrzymaniu wniosku o wszczęcie egzekucji komornik sporządza nakaz zapłaty.
2. Dokument ten zawiera:
1. informacje wymagane w odniesieniu do wniosku o wszczęcie egzekucji;
  2. wezwanie do zapłaty w terminie 20 dni kwoty długu oraz kosztów lub, jeżeli przedmiotem egzekucji są zabezpieczenia, przedstawienie ich w tym terminie;
  3. informację, że jeżeli dłużnik zamierza zakwestionować całość lub część długu lub prawo wierzyciela do wszczęcia egzekucji, musi on wnieść sprzeciw w terminie dziesięciu dni od doręczenia;
  4. ostrzeżenie, że jeżeli dłużnik nie zastosuje się do nakazu zapłaty lub nie wnieśli sprzeciwu, egzekucja będzie toczyła się swoim torem”.
- 14 Artykuł 71 ust. 1 omawianej ustawy stanowi:
- „Nakaz zapłaty doręcza się dłużnikowi wraz z otrzymaniem wniosku o wszczęcie egzekucji”.

15 Artykuł 74 ust. 1 LP stanowi:

„Dłużnik, który zamierza wnieść sprzeciw, niezwłocznie powiadamia o tym – w formie ustnej lub pisemnej – osobę, która doręcza mu nakaz zapłaty, lub komornikowi w terminie dziesięciu dni od dnia doręczenia nakazu zapłaty”.

16 Zgodnie z art. 78 ust. 1 tej ustawy sprzeciw powoduje zawieszenie egzekucji.

17 Artykuł 79 wspomnianej ustawy przewiduje:

„Wierzyciel, w stosunku do którego wnoszony jest sprzeciw, działa na drodze postępowania cywilnego lub administracyjnego w celu uzyskania uznania przysługującego mu prawa. Może on zwrócić się o kontynuację egzekucji jedynie na podstawie orzeczenia podlegającego wykonaniu, które powoduje wyraźnie uchylene sprzeciwu”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

18 W dniu 19 stycznia 2013 r. na wniosek VB komornik egzekucyjny w Genewie (Szwajcaria) doręczył PT, zamieszkałemu w Niemczech, nakaz zapłaty długów czynszowych. W dniu 28 stycznia 2013 r. PT wniósł sprzeciw od tego nakazu zapłaty zgodnie z art. 74 LP.

19 VB wniósł pozew przeciwko PT do tribunal des baux et loyers du canton de Genève (sądu ds. najmu i czynszów kantonu Genewa), niezawierający wniosku o uchylene owego sprzeciwu. Sąd ten podjął próbę doręczenia pozwu sporządzonego w języku francuskim w miejscu zamieszkania PT w Niemczech. Z uwagi na to, że PT nie władał językiem francuskim, odmówił przyjęcia doręczenia owego pozwu wobec braku jego tłumaczenia na język niemiecki. Zdaniem sądu odsyłającego PT nie otrzymał żadnej innej informacji w dalszym toku postępowania. Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2014 r., doręczonym w drodze publikacji, tribunal des baux et loyers du canton de Genève (sąd ds. najmu i czynszów kantonu Genewa) zasądził od PT zapłatę łącznej kwoty 4120,70 franków szwajcarskich (CHF) (około 4090 EUR), powiększonej o odsetki. W wyroku tym nie uchylono sprzeciwu od nakazu zapłaty.

20 VB wystąpił do Landgericht (sądu krajowego, Niemcy) z wnioskiem o stwierdzenie wykonalności wyroku z 30 stycznia 2014 r. w Niemczech na podstawie art. 38 ust. 1 i art. 53 konwencji z Lugano II. W tym celu przedstawił uwierzytelnione i przetłumaczone odpisy tego wyroku oraz zaświadczenie, o którym mowa w art. 54 tej konwencji. Ponieważ sąd ten uwzględnił ów wniosek, PT wniósł środek zaskarżenia od tego orzeczenia do Oberlandesgericht (wyższego sądu krajowego, Niemcy).

21 Sąd ten oddalił ów środek zaskarżenia, uznając, że art. 34 ust. 2 konwencji z Lugano nie stoi na przeszkodzie uznaniu wyroku z dnia 30 stycznia 2014 r. Jego zdaniem za dokument wszczynający postępowanie należy uznać nakaz zapłaty, który został doręczony stronie przeciwnej w dniu 19 stycznia 2013 r. roku.

22 PT zaskarżył to orzeczenie do sądu odsyłającego.

23 Zdaniem tego sądu nakaz zapłaty został doręczony prawidłowo, lecz doręczenie pozwu nie spełniało przesłanek określonych w art. 5 ust. 1 Konwencji haskiej z dnia 15 listopada 1965 r. o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub

handlowych ze względu na brak tłumaczenia tego dokumentu na język niemiecki. Sąd odsyłający uważa, że wobec braku takiego tłumaczenia doręczenie pozwu nie umożliwiło PT przygotowania obrony.

- 24 Ponieważ po doręczeniu nakazu zapłaty nastąpiło nieprawidłowe doręczenie pozwu, zdaniem sądu odsyłającego należy ustalić, który z tych dokumentów należy uznać za dokument wszczynający postępowanie.
- 25 W tych okolicznościach Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 34 ust. 2 konwencji z Lugano II należy interpretować w ten sposób, że dokumentem wszczynającym postępowanie jest pozew w ramach powództwa o zapłatę wniesiony po wcześniejszym wydaniu szwajcarskiego nakazu zapłaty, niezawierający wniosku o uchylenie sprzeciwu złożonego od nakazu zapłaty?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 26 Poprzez swoje jedyne pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 34 ust. 2 konwencji z Lugano II należy interpretować w ten sposób, że pozew w ramach powództwa o zapłatę w prawie szwajcarskim wniesiony po wydaniu szwajcarskiego nakazu zapłaty, niezawierający wniosku o uchylenie sprzeciwu od tego nakazu zapłaty stanowi dokument wszczynający postępowanie w rozumieniu tego przepisu.
- 27 Należy przypomnieć, że postanowienia konwencji z Lugano II mają niemal identyczne brzmienie jak odpowiadające im artykuły zawarte w rozporządzeniu Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1) oraz że należy dbać o jednolitą wykładnię równoważnych postanowień tych instrumentów prawnych (wyrok z dnia 2 maja 2019 r., Pillar Securitisation, C-694/17, EU:C:2019:345, pkt 27).
- 28 Z orzecznictwa Trybunału dotyczącego art. 34 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001, który odpowiada art. 34 ust. 2 konwencji z Lugano II, wynika, że sąd wezwanego państwa jest zobowiązany do udzielenia odmowy lub – w przypadku wniesienia środka zaskarżenia – do uchylenia stwierdzenia wykonalności zagranicznego orzeczenia zaocznego, jeżeli pozwanemu, który nie wdał się w spór, nie doręczono dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego w czasie i w sposób umożliwiający mu przygotowanie obrony, chyba że pozwany nie złożył przed sądem państwa pochodzenia środka zaskarżenia przeciwko owemu orzeczeniu, chociaż miał taką możliwość (wyrok z dnia 6 września 2012 r., Trade Agency, C-619/10, EU:C:2012:531, pkt 32).
- 29 W tym ostatnim względzie, skoro Konfederacja Szwajcarska zgłosiła zastrzeżenie na podstawie art. III ust. 1 protokołu nr 1 do konwencji z Lugano II w odniesieniu do stosowania wskazanego w pkt 9 niniejszego wyroku fragmentu art. 34 ust. 2 tej konwencji dotyczącego wniesienia środka zaskarżenia od zagranicznego orzeczenia zaocznego, pozostałe umawiające się strony stosują to samo zastrzeżenie w odniesieniu do orzeczeń sądów szwajcarskich.

- 30 W konsekwencji w ramach art. 34 ust. 2 konwencji z Lugano II i w odniesieniu do stosunków z Konfederacją Szwajcarską należy odmówić wykonania zagranicznego orzeczenia bez wyjątku, jeżeli pozwanemu, który nie wdał się w spór, nie doręczono dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego w czasie i w sposób umożliwiający mu przygotowanie obrony.
- 31 W niniejszej sprawie zdaniem sądu odsyłającego odmowa taka jest konieczna, jeżeli za dokument wszczynający postępowanie nie uznaje się nakazu zapłaty wydanego przez komornika egzekucyjnego, lecz pozew wniesiony w późniejszym czasie do sądu kantonu Genewa.
- 32 Z orzecznictwa Trybunału wynika, że pojęcie dokumentu wszczynającego postępowanie lub dokumentu równorzędnego oznacza dokument lub dokumenty, których doręczenie pozwanemu, dokonane w sposób prawidłowy i terminowy, umożliwia mu dochodzenie jego praw przed wydaniem podlegającego wykonaniu orzeczenia w państwie pochodzenia (wyrok z dnia 13 lipca 1995 r., Hengst Import, C-474/93, EU:C:1995:243, pkt 19).
- 33 Na podstawie tej definicji Trybunał uznał za dokument wszczynający postępowanie nakaz zapłaty w prawie niemieckim (Zahlungsbefehl), którego doręczenie umożliwia powodowi, w przypadku braku wniesienia sprzeciwu, uzyskanie orzeczenia podlegającego wykonaniu (wyrok z dnia 16 czerwca 1981 r., Klomps, 166/80, EU:C:1981:137, pkt 9), a także nakaz zapłaty w prawie włoskim (decreto ingiuntivo) doręczony wraz z pozwem (wyrok z dnia 13 lipca 1995 r., Hengst Import, C-474/93, EU:C:1995:243, pkt 20, 21).
- 34 Trybunał uznał natomiast, że owej definicji dokumentu wszczynającego postępowanie nie odpowiada zezwolenie na wykonanie w prawie niemieckim (Vollstreckungsbefehl), które samo w sobie podlega wykonaniu i jest wydawane w następstwie doręczenia nakazu zapłaty (wyrok z dnia 16 czerwca 1981 r., Klomps, 166/80, EU:C:1981:137, pkt 9).
- 35 Wynika z tego, że w przypadku dwóch kolejnych postępowań, z których każde umożliwia, wraz z ich zakończeniem, uzyskanie orzeczenia podlegającego wykonaniu dotyczącego tego samego zobowiązania, wszczęcie pierwszego z nich może oznaczać wniesienie dokumentu wszczynającego drugie postępowanie w rozumieniu art. 34 ust. 2 konwencji z Lugano II tylko wtedy, gdy istnieje między nimi jedność funkcjonalna.
- 36 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego i z uwag na piśmie przedstawionych Trybunałowi wynika, że w prawie szwajcarskim postępowanie w sprawie wydania nakazu zapłaty przed komornikiem egzekucyjnym jest odrębne od postępowania sądowego mającego zastosowanie do powództwa o zapłatę.
- 37 W ramach pierwszego postępowania dłużnik może, zgodnie z art. 74 ust. 1 LP, wnieść sprzeciw od nakazu zapłaty w terminie dziesięciu dni. Wniesienie sprzeciwu wstrzymuje postępowanie egzekucyjne przed komornikiem egzekucyjnym i zmusza wierzyciela do podjęcia działań na drodze sądowej. Zgodnie z art. 79 LP wierzyciel może uzyskać kontynuację egzekucji jedynie na podstawie orzeczenia podlegającego wykonaniu, które powoduje wyraźnie uchylenie sprzeciwu. To w ramach wszczętego następnie zwykłego postępowania o zapłatę sąd będzie mógł orzec jednocześnie o uchyleniu sprzeciwu.
- 38 Drugie postępowanie, a mianowicie powództwo o zapłatę na drodze sądowej, jest niezależne w stosunku do postępowania dotyczącego egzekucji długów. Prawdą jest, że powództwo o zapłatę w ramach postępowania sądowego ma na celu odzyskanie długu, który był

przedmiotem postępowania egzekucyjnego w drodze nakazu zapłaty zgodnie z art. 38, 67 i 69 LP. Jednakże zdaniem sądu odsyłającego wniesienie powództwa o zapłatę bez złożenia wniosku o uchylenie sprzeciwu nie ma na celu zakończenia postępowania dotyczącego odzyskania długów zawieszono w wyniku wniesienia sprzeciwu, które to postępowanie nie stanowi koniecznej przesłanki do wniesienia powództwa o zapłatę.

- 39 W związku z tym w zakresie, w jakim nie wniesiono o uchylenie sprzeciwu w ramach postępowania cywilnego o zapłatę, należy uznać – z zastrzeżeniem ustaleń, których powinien dokonać sąd odsyłający – że nie istnieje jedność funkcjonalna między postępowaniem egzekucyjnym a powództwem o zapłatę na drodze sądowej, która pozwoliłaby uznać nakaz zapłaty za dokument wszczynający postępowanie w rozumieniu art. 34 ust. 2 konwencji z Lugano II.
- 40 W świetle całości powyższych rozważań na zadane pytanie należy odpowiedzieć, iż art. 34 ust. 2 konwencji z Lugano II należy interpretować w ten sposób, że pozew w ramach powództwa o zapłatę w prawie szwajcarskim wniesiony po wydaniu szwajcarskiego nakazu zapłaty, niezawierający wniosku o uchylenie sprzeciwu od tego nakazu zapłaty stanowi dokument wszczynający postępowanie w rozumieniu tego przepisu.

W przedmiocie kosztów

- 41 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (ósma izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 34 ust. 2 Konwencji o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych, podpisanej w dniu 30 października 2007 r. i zatwierdzonej w imieniu Wspólnoty Europejskiej decyzją Rady 2009/430/WE z dnia 27 listopada 2008 r.,

należy interpretować w ten sposób, że:

pozew w ramach powództwa o zapłatę w prawie szwajcarskim wniesiony po wydaniu szwajcarskiego nakazu zapłaty, niezawierający wniosku o uchylenie sprzeciwu od tego nakazu zapłaty stanowi dokument wszczynający postępowanie w rozumieniu tego przepisu.

Podpisy